

Vojna.

PREMEMBA V NAČELSTVU GENERAL-NEGA ŠTABA.

Dosedanjega načelnika generalnega štaba feldmaršala pl. Conrada je odpustil cesar Karel iz te službe in mu odločil drugo važno mesto. Ob tej priliki mu je podelil veliki križ vojaškega reda Marije Terezije. Obenem je imenoval cesar generala pelote pl. Arza za načelnika generalnega štaba.

NJEGOVAN IMENOVAN ZA ADMIRALA.

Cesar je imenoval poveljnika naše vojne mornarice, viceadmirala Maksa Njegovana za admirala.

BOROEVIĆ.

Boroević — soški junak, časti te, občuduje vsak, še vedno zmagati si znal — železni general!

Naval si ruski zajezil, karpatski svet je rešen bil, rešitelj doma si postal — železni general!

Dukla-prelaz si branil ti, spomin si trajni vstvaril si, te dom na veke bo čislal — železni general!

Ko Rim naš dom je pozelel, pošteno si ga v roke vzel, jeklen mu oreh grizti dal — železni general!

Že mislil je nezvesti Lah, da Kras si bo zavzel na mah, ti pa dom braniti si znal — železni general!

Še zdaj ob Soči tam tiči, ker se kot vraga te boji, mu kraške stene glodati dal — železni general!

Ves svet se čudi in strmi: Lah vkljenjen v tvojo pest ječi, zato pa dom te je nazval: železni general!

Vojakom dober oče si, vsi srčno smo udani ti, vsak je še tebi hvalo dal — ljubljani general!

Ko kraški svet zjasnil se bo, podaj vojakom boš svojo, v srcih naših boš ostal — naš ljubi general!

Dok Soča v Adrijo šumi, Triglav se dviga, v bran stoji: dom hvalo tebi bo dajal — slavljani general!

Josip Čonč.

ČEŠKO VSEUČILIŠČE IN ENTENTINA NOTA.

Češko vseučilišče v Pragi bo tudi podalo izjavo proti ententini noti Wilsonu. Ob tej priliki bo pa tudi na podlagi zgodovinskih dokazov zavrnila izjavo dunajskega vseučilišča, da so Nemci ustanovili našo državo in da jim zato pripada vodilna vloga.

PAPEŽ PROTI PODMORSKI VOJNI.

Angleško časopisje poroča iz Rima, da papež protesta proti podmorski vojni ni naslovil neposredno na špansko vlado, marveč na španske kardinale, ki imajo uveljaviti ves svoj vpliv pri vladi. Papež bi rad videl, da bi španska vlada, ločeno od Amerike, storila v Nemčiji energične korake.

AMERIKA — AVSTRIJA.

Diplomatiške zveze med Zedinjenimi državami in Avstro-Ogrsko še niso prekinjene, a vedno bolj prihajajo v ameriškem zunanjem ministrstvu do prepričanja, da se ne bo mogoče izogniti prelomu. Vse je pripravljeno, da svoje zastopnike Amerika lahko takoj odpokliče.

AMERIKA — NEMČIJA.

Vojna med Ameriko in Nemčijo še ni napovedana, vendar se Amerika z vso silo pripravlja na njo. Senat je dovolil 835 milijonov dolarjev za vojne priprave. 115 milijonov je dovoljenih za pospešitev lajdinskih zgradb, 35 milijonov za pomnožitev podmorskih čolnov. Wilson se približuje korak za korakom svojemu cilju — vojni. Prvi korak sovražnosti med Zedinjenimi državami in Nemčijo je smatrati Floodov predlog, ki je bil v senatu sprejet s 403 glasovi proti 13 glasovom, ki pooblašča Wilsona, da sme oborožiti trgovske ladje v obrambo proti podmorskim čolnom centralnih držav. Prvi spopad med kako oboroženo ladjo in nemškim podmorskim čolnom, bo lahko povod za napoved vojne bodisi od nemške, bodisi od ameriške strani.

POOSTRENA PODMORSKA VOJNA.

Medtem, ko se pripravljajo Zedinjene ameriške države na vojno z Nemčijo, medtem ko se vrše pogajanja med Ameriko in Avstro-Ogrsko, da bi ne prišlo do diplomatičnega preloma, pa potaplja brez priznanja podmorski čolni centralnih držav ladje zveznih in nevtralnih držav v veliki množini z ogromnim številom ton. Posledice podmorske vojne prav živo čutijo že vse ententne države. Korespondenčni urad poroča, da je bilo uničenih z vojnimi sredstvi centralnih držav 170 sovražnih trgovskih ladij s prostom 336.000 registerskih ton. Od teh ladij je 91 angleških z 245.500 tonami. Razentega je bilo potopljenih 58 nevtralnih ladij s 103.500 tonami, ker so vozile sovražno konterbando. Izguba ladij znaša torej skupaj 228 ladij s 439.500 tonami. Od začetka vojne so izgubili sovražniki 4.357.500 ton ladijskega prostora, od teh je bilo za 3.314.500 ton angleškega prostora. Nadalje je bilo od centralnih držav uničenih ali zaseženih ladij s 641.000 tonami prostora. Seveda to niso zanesljivi podatki, ker celo nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg, kjer se stekajo vsa sporočila, ni mogel še dati natančnih in zanesljivih podatkov.

Z RAZNIH BOJIŠČ.

Na bojiščih ni posebnih dogodkov; vse se pripravlja na pomladansko ofenzivo in odločitev. Kjerkoli udarijo sovražniki, povsod nas bodo našli pripravljene.

BOJ ZA BAGDAD.

V Mezopotamiji so zavzeli Angleži Kut-el Amara. Turki se umikajo proti severo-zahadu. Angleži prodirajo ob obeh straneh reke Tigris v smeri proti Bagdadu. Listi pišejo, da bo prišlo med Kut-el Amaro in Bagdadom do bitke, v kateri se odloči usoda Bagdada.

NOVO NEMŠKO VOJNO POSOJILO.

Nemško novo vojno posojilo mora prinesiti 15 milijard. Tako bodo znašali vsi nemški vojni dolgovi 79 milijard.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ« IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

Učiteljsko osebje svetoivanske šole, 16 K; šolska mladina slovenske mestne ljudske šole v Rojanu nabrala v mesecu januarju, 22 K 38 vin.; otroški vrtec v Trstu, 10 K; Julij, Milan in Milena Mazelle ter Mila in Dragica Vajevečevi v Gradacu, 20 K 18 vin.; prireditel otroškega vrta v Sv. Križu pri Trstu, 550 K; prireditel šolske mladine na ljudski šoli istotam, 400 K; učiteljski zbor ljudske šole v Rojanu, 10 K; Pavla Bergantova, šolska voditeljica v Spitaliču, 14 K 70 v.; šolska mladina pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, 5 K 66 vin.; Fr. Matejčič, c. kr. deželni šolski nadzornik v Trstu, 10 K; Ema Čampova, c. kr. učiteljica v Trstu, 10 K; skupaj 1068 K 92 vin.

V zadnji štev. izkazanih 236.962 K 78 v. Danes izkazanih 1.068 »92»

Doslej nabranih 238.031 K 70 v.

V. VOJNO POSOJILO.

Po posredovanju učiteljstva se je podpisalo V. vojnega posojila v mariborskem šolskem okraju 2.326.050 K, v slov. bistriškem 2.068.600 K in v šentlenartskem okraju 528.500 K; skupaj 4.923.150 K.

V zadnji štev. izkazanih 609.107 K Danes izkazanih 4.923.150 »

Skupaj V. vojno posojilo 5.532.257 K

SREDNJE ŠOLE.

Dr. Stanislav Benk, c. kr. ravnatelj v Idriji, 25 K; učiteljski zbor c. kr. višje realke v Idriji, 22 K 84 vin.; Maks Pletersčnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani, 20 K; dr. Gregor Pečjak, gimnazijski profesor v Ljubljani, 20 K; Tomo Zupan, 20 K; c. kr. višja realka v Gorici, 64 K; učno osebje c. kr. učiteljskega v Ljubljani, 13 K 79 vin.; dr. Franc Perne, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani, 10 K; Janko Mlakar, profesor v Ljubljani, 2 K; skupaj 197 K 63 vin.

Doslej izkazanih 46.152 K 33 v. Danes izkazanih 197 »63»

Skupaj 46.349 K 96 v.

DENARNI USPEH DELA SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v »Učit. Tovarišu«: Za »Rdeči križ« itd. 238.031 K 70 v. III. vojno posojilo 278.848 »69» IV. vojno posojilo 2.759.338 »—» V. vojno posojilo 5.532.257 »—» Srednje šole 46.349 »96»

Končna vsota 8.854.825 K 35 v.

Napredno učiteljstvo in boj proti alkoholizmu.

Cenjeni »Učiteljski Tovariš« je prinesel poročilo o konferenci, ki smo jo imeli v gg. deželnima in nekaterimi okrajnimi šolskimi nadzorniki v zadevi pouka o alkoholizmu po šolah. Toda opremil je to poročilo s komentarjem, ki je to poročilo, oziroma njegov vpliv jako oslabil. »Tovariš« je zoper dresuro učencev in zlasti zoper to, da bi se delalo vse oficijelno, od zgoraj dol; delo zoper alkoholizem med uč. ci naj bo svobodna stvar za to vnetega učiteljstva, in otroci naj se nikar ne dresirajo za abstinence, nikar ne vpisujejo v kako »zlato« ali kakršnokoli knjigo, marveč naj se le poučujejo in navaajo k treznosti.

samostojna simfonična točka, ko bi imel le nekoliko drugačen konec. Pozdrave »Krasna si bistra hči planin« je skladatelj položil v usta zboru, ki »Sočo« vsakokrat drugače, a vedno navdušeno pozdravlja. Ljubek je prvi sopranski solo »Tvoj tek je živin je legak«, tudi tenorjev solo »Rad gledam ti v valove bodre« ne zaostaja za njim. Nekoliko prekratki so pač obe vlogi, tako da solistom ni bilo mogoče bogve kaj iz njih napraviti. G. prof. Lovšetova in g. Kovač sta jih lepo pela. Zlasti prva ima nežen glasek kot škripanček, škoda da ga je proti dirigentovi volji večkrat grdo zatemnil orkester. Sledi alt solo: »Ti meni si predraga znanaka« v ljubeznivem tonu pisan odstavek, ki je dal priliko solistinji gdč. Jelici Sadarjevi, da je pokazala svoj pastozni alt in tudi njegove vrline. V Hubadovi šoli je gdč. Sadarjeva izredno napredovala in obeta postati priljubljena altistka. Z njeno izgovarjavo vokala a pa se nisem mogel sprijazniti. — Po altovem solu pride do besede zopet zbor v fugiranem stavku »A ko pridereš na ravnine«, nakar poje bas občuteni, v jugoslovanskem tonu komponirani solo s krasnimi mesti: »Ogromna solza se mi zdiš, a še kot solza krasna«. Ta del je name globoko učinkoval in ne motim se, če trdim, da je eden najlepših v vsi kantati. — Nato zopet Sočo prisrčno pozdravlja najprej ženski, potem ves

zbor in neha z ostro disonanco. Bojni signal in silen zbor, slika vojno. Sattnerju se je velikanski hrup posrečil, dasi ga (podobno kot v Oljki nevilito) nekoliko prehitro konča. Poki pušk, strojnih pušk in kanonov grme med zborom, ki je onomatopoeično razsekan pri besedah »Tod seklja, bridka bodo jekla«. Bas solo »Takrat se spomni bistra Soča« je odlična plod Sattnerjeve muze. Gradacije pri besedah »Tačas pridrvi vse na dan« so sila efektne. Zadnja zborova naloga: »Ne stiskaj v meje se bregov« je hvaležna, če bi bila bolj raztegnjena, morda fugirana, bi učinkovala grandioznejše in zmagonosnejše. Orkestrova mirna poigra pesmi: »s habsburškim bo tronom vedno sreča trdna Avstrije« konča kantato. Pri prvem koncertu je name delo napravilo nekoliko medel vtis. Niti zbor, niti orkester, niti solisti se niso mogli popolnoma uživati iz vzroka, ker ni bilo mogoče imeti več skupnih skušenj in delo tako vzorno nastudirati kot je to pri g. koncertnem vodji Hubadu stara navada. Pri drugem in zlasti pri tretjem koncertu je pa marsikak pomislek padel. Uvidel sem, da ima »Soča« več občutenih mest, iz katerih žari toplota in seva ljubezen do rodne grude, ki jo sedaj poji kri v potokih. Živi tempi, ki jih je vzel g. dirigent pri zadnjem izvajanju, so zborom pomagali do zmage, podžgali so poslušalce in napravili primerno mnogo večji užitek kot na

prvem koncertu. Na Matičin zbor smo Slovenci lahko ponosni še sedaj, ko ima mnogo odličnih pevcev v strelskem jatku in jih nadomestuje naraščaj, v katerega pa lahko stavimo mnogo nad za bodočnost! Poleg »Soče« sta bili na vzporedju še dve zborovski točki s spremljevanjem orkestra, dr. A. Schwabova »K anglica« kot koncesija sladkih melodij navajenim ušesom in času primerna Premrova »Kranjska zopet z Avstrijo«, ki se skromno reprezentira pa je prav prijetna skladbica z narodno pobarvanim bariton solom, ki bi vsakemu zboru delal ast. Vse basovske in baritonske partije je pel g. Križaj in sicer tako, da si lepše misliti ne moremo. V njem imamo Slovenci solista, ki bi nam ga drugi narodi lahko zavidali. Naj nam še dolgo ostane ohranjen! Naj ne hodi delj kot do Zagreba! Domobranskemu orkestru iz Zagreba je poverjeno mu delo šlo gladko izpod rok. Nastopil je pa tudi samostojno v doslej neznane hrvatskega skladatelja Handa »Svečani hrvatski uverturi« pod vodstvom svojega izbornega kapelnika g. Ivana Muhviča. Uvertura, zložena iz hrvatskih narodnih pesmi, bujno orkestrirana je ugajala posebno na koncu, kjer skladatelj po Smetanovem načinu parafrazira motiv himne »Lepa naša domovina«. Občinstvu je izredno ugajala.

In še neki novinec pianist se nam je predstavil: g. Dragotin Simon, rodом Slovenec, po stanu sodnik, sedaj v vojaški suknji. Obvlada svoj instrument popolnoma in je pokazal hvalevredno tehniko. Lisztovo »Tarentela Napoli« je prednašal na drugem večeru prav odlično. Vsakokrat je koncert zaključil A Dvořakov 149 psalm, mogočno delo bogate invencije, ki tako izvajano kot ga je izvajala Glasbena Matica mora doseči popolnen efekt. Vsi štirje koncerti so bili do zadnjega sedeža razprodani in stavi, če bi Matica dala še peti koncert, da bi doživela zopet polno Unionsko dvorano. Naj to zanimanje občinstva in navdušenje na koncertih vzame Glasbena Matica in predvsem neumorni g. koncertni vodja Matej Hubad, ki je imel s koncerti dela in truda, ki ga ne more vsakdo razumeti, kot priznanje za odlične uspehe in umetniški užitek! P. Hugolinu Sattnerju pa naj bo laborov venec, ki ga je prejel že na prvem koncertu, dokaz hvaležnosti za njegovo kulturno delo. On je edini izmed slovenskih skladateljev, ki nam ustvarja večja koncertna dela. Pri izvajanjih kantate »Soči« je gotovo sam spoznal hibe in bo delo tako predelal kot je storil z oratorijem »Assumptio« in njegova zasluga bo, če stopimo Slovenci z izvirnimi deli na kak koncertni oder v tujini.

Zorko Prelovec.